

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJA

STASYS BAČKIS

AKADEMIJOS 60 METŲ SUKAKTIS

Atspaudas

iš

L.K.M. Akademijos *Suvažiavimo Darbų* XII t.

15-30 psl.

ROMA 1987

L. K. M. AKADEMIJOS 60 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS

Duomenis, kuriuos patiekiu, ėmiau iš L. K. M. Akademijos leidinių bei iš gautų informacijų iš Tėvo A. Liuimos, S. J., L. K. M. Akademijos pirmininko.

Pagal turimus duomenis, Akademijos narių mokslininkų atsiliepimus apie Akademiją, — žiūrėsime, koks yra Akademijos vaidmuo Lietuvių tautos ir lietuvių katalikų gyvenime, bei koks yra jos įnašas. Tai gal padės mums suprasti, kokie yra Akademijos uždaviniai. Nekartosiu, ką kun. prof. Stasys Yla savo studijoje lietė apie Akademijos kūrimosi istoriją — idėją, dvasią, veiklą ir asmenis, dirbusius Akademijos vardu, išskyrus gal vieną kitą mintį. Lygiai — gal paminėsiu ir vieną kitą idėją iš Juozo Brazaičio paskaitos, kurioje jis ypačiai lietė svarbų klausimą, kiek Akademia prisidėjo prie sprendimo tautos problemų tais momentais, kada tauta atsidurdavo kryžkelėse.

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS ĮKŪRIMAS IR JOS VEIKLA LIETUVOJE

Kalbėdami apie LKM Akademijos 60 metų sukaktį prisiminkime, kad šiemet Vasario 16 dieną sukako taip pat 60 metų, kada buvo įkurtas Lietuvos Universitetas Kaune, kurio rektorais yra buvę LKM Akademijos nariai mokslininkai. Nepamirškime taip pat, kad Lietuvos katalikai darė pastangų įkurti Lietuvos Katalikų Universitetą ir, tuo reikalu gavus Apaštališko Sosto 1932.VI.18 d. leidimą — Lietuvos Katalikų Universitetas oficialiai buvo numatytas įkurti 1932.VIII.5 d. — Kancleriu-Rektoriumi buvo išrinktas vyskupas M. Reinsys. Universiteto atidarymas buvo numatytas 1932.VIII.28 d., Saulės Rūmuose. Bet tai buvo teatlikta tik pamaldomis — nes nebuvo gautas leidimas iš Švietimo Ministerijos Universitetą atidaryti. Nebuvo atsisakyta nuo tos idėjos, ir 1932.XII.27 d. buvo įregistruota Draugija Katalikų Universitetui remti. Jos pirmininku buvo dr. Jonas Grinius, o reikalų vedėjais yra buvę dr. Pr. Mantvydas ir po jo dr. Juozas Girnius. Tai primenu, nes šiemet sukanka 50 metų, kada tas didingas sumanymas buvo norėta realizuoti ir primenu dar dėl to, nes, nepavykus įkurti Lietuvos Katalikų Univer-

siteta, L.K.M. Akademijsa sustiprino savo veiklą, pradėdama ruošti suvažiavimus 1933 m. Tad, galime laikyti, kad Lietuvos Katalikų Universiteto įkūrimo idėjos pakaita yra dabartinės L. K. M. Akademijos suvažiavimai. Tai prisiminę — pažvelkime, kaip L. K. M. Akademijsa kūrėsi ir kaip jos veikla reišėėsi Lietuvos nepriklausomybės metais bei Akademijai pradėjus užsienyse darbą 1956 m.

L. K. M. Akademijos įsikūrimo diena yra 1922. VIII. 12 d., kada jos įstatatai buvo įregistruoti Kauno Miesto ir Apskritis viršininko įstaigoje, Draugijų Rejestro nr. 217. Pagal LKM Akademijos įstatatus, jos «tikslas buvo sutelkti lietuvių katalikų mokslininkus, sudaryti jiems patogesnių sąlygų mokslui tirti ir vaisingai dirbti mokslo srityje, ruošti ir gaminti naujų mokslo jėgų; platinti ir kelti mokslingumą ir krikščionišką kultūrą Lietuvių Tautoje» (Par. 1). Trečiame įstatų paragrafe buvo pasakyta, kad LKM Akademijos Draugija «susideda iš garbės narių, narių mokslininkų, narių mokslo mėgėjų ir narių mokslo rėmėjų; be to, Draugija gali turėti narių korespondentų». Penktasis įstatų paragrafas nustatė, kad «Draugijos nariai mokslininkai gali būti tie lietuviai katalikai, kurie tebėra ar yra buvę aukštųjų mokyklų profesoriai arba yra pasižymėję mokslo darbais...» Paragrafe 43 buvo pasakyta, kad «Draugija yra juridinis asmuo». Pirmasis LKM Akademijos susirinkimas įvyko 1922 m. spalio 22 d. Valdybon buvo išrinkti — pirm. Vyskupas J. Skvireckas, vice pirm. prof. Pr. Dovydaitis ir prof. St. Šalkauskis, sekr. kun. dr. M. Reinyš, išd. adv. L. Noreika ir knygininkas — dr. A. Sennas. 1926 m. LKM Akademijos pirmininku buvo išrinktas prel. A. Dambrauskas-Jakštas (vicepirm. prof. Bl. Česnyš). Prel. A. Dambrauskas Akademijai vadovavo ligi 1938 m. vasario 19 d. (t. y. iki mirties). Po jo Akademijos pirm. buvo prof. S. Šalkauskis ligi Sovietų okupacijos, kada Akademijsa buvo uždaryta, kaip ir visos kitos draugijos. Paskutiniojoje Lietuvoje Akademijos valdyboje buvo greta prof. S. Šalkauskio — pirmasis vicepirmininkas prof. P. Malakauskis, antrasis vicepirm. prof. dr. J. Eretas, sekretorius prof. dr. Z. Ivinskis ir išdininkas dr. Ignas Skrupskelis. Akademijos globėjas-kancleris buvo Ark. Metropolitai J. Skvireckas. Savo veikimo metu Kaune LKM Akademijsa, vysk. Pr. Būčio dėka, buvo gavusi iš LRK Federacijos JAV-se paramos paskolos bonais 42.500 dolerių. Tai turėdama Akademijsa teikė stipendijas pasižymėjusiems mokslė lietuviams katalikams ir tuo būdu per 18 metų paruošė nemaža jaunų katalikų intelektualų. Keletas jų yra laisvajame pasaulyje ir gražiai spinduliuoja savo darbais lietuvių gyvenime bei jų veikloje.

Prisimintina taip pat, kad 1930 m. gegužės 20 d. LKM Aka-

demija buvo sutarusi su kitais lietuviams intelektualais bendrai leisti Lietuvių Enciklopediją. Jos redakcijos nariu buvo prof. Pr. Dovydaitis, Akademijos vicepirmininkas. 1938 m. LKM Akademijsa nupirko iš prof. dr. Brenderio biblioteką (kalbotyros) ir tais pačiais metais paveldėjo prel. A. Dambrausko jai paliktą biblioteką.

LKM Akademijsa surengė tris suvažiavimus Kaune, būtent: 1933.II.27-28 d. Jo metu buvo skaitytos 28 paskaitos, o dalyvių buvo apie 300. Antrasis suvažiavimas vyko 1936.II.24-25 d. Kunigų Seminarijos Rūmuose. Paskaitų buvo — 30, o dalyvių 550. Trečiasis, paskutinis Nepriklausomoje Lietuvoje, suvažiavimas įvyko 1939 m. vasario 20-21 d. Vytauto Didžiojo Universiteto Rūmuose. Paskaitų irgi buvo 30, o dalyvių — apie 600.

Akademijsa išleido visų trijų Suvažiavimų darbus. Juos redagavo prof. dr. J. Eretas. Jis buvo ir visų trijų Suvažiavimų organizatorius. Pirmojo suvažiavimo metu narių mokslininkų titulas buvo suteiktas prel. A. Dambrauskui, prof. Pr. Dovydaičiui ir prof. St. Šalkauskiui. Tuo metu prel. A. Dambrauskas buvo išrinktas Akademijos garbės nariu.

Pirmojo suvažiavimo tikslas buvo sujungti katalikų inteligentų pajėgas. Antrojo — vedamoji mintis buvo dvasinės žmogaus krizės problemos analizavimas. Trečiasis suvažiavimas praėjo — Popiežiaus Pijaus XI mirties paminėjimo ženkle, šūkiu — «teplatėja tiesos erdvė».

Štai kelios mintys iš prel. A. Dambrausko kalbos, pasakytos atidarant II-ji LKM Akademijos suvažiavimą 1936.II.24 d. Suvažiavimo «Plenumo posėdyje, dar kartą bus iškeltas Europos kultūros išeitasis kelias, o dabarties reiškiniai bus vertinami pagal vienintelį mums dar likusį tvirtą mokslą — katalikų pažiūrą į pasaulį». Toliau jis sakė: «Būsime laimingi, jei šis suvažiavimas pažadins Tamstas pagilinti savo ideologinę orientaciją, pagausinti savo gimtojo krašto pažinimą ir apskritai sustiprinti tuo intelektualinį tautos pajėgumą. Šis darbas ir Svarbus ir Garbingas, nes nejudintų dirvonų pas mus yra daug, o darbininkų neperdaugiausia».

Priduriu dar, kad II-jo suvažiavimo metu Akademijos nario mokslininko titulai buvo suteikti vysk. Pr. Būčiui, MIC., prof. Bl. Česniui ir prof. dr. J. Eretui.

Trečijį suvažiavimą atidarė prof. dr. J. Eretas 1939.II.20 d. tardamas: «Koks kuklus šis mūsų suvažiavimas ir bebūtų, vis dėlto norėtų jis būti tokia susikaupimo valandėle, kuri galėtų duoti progos orientuotis tiesoje, be kurios mūsų butis yra beprasmė ir visa veikla — klaidus nesusipratimas»¹.

¹ *Suvažiavimo Darbai*, III t., Kaunas 1940, 497 psl.

Trečiojo suvažiavimo metu vysk. Pr. Būčys, MIC, pranešė, kad LKM Akademija suteikė nario mokslininko titulų vysk. M. Reiniui, prof. K. Pakštui, docentui dr. Z. Ivinskiui ir prof. J. Ambrazevičiui. Akademijos pirm. prof. St. Šalkauskis įteikė jiems 1939.II.21d. narių mokslininkų diplomus. Jų vardu prof. dr. K. Pakštas padėjo ir taip kalbėjo: » Priimdami garbės titulus iš pačių žymiausių mūsų tautos vyrų, mes manytume, kad minėtoji garbė mums yra suteikta gerokai Avansu, kaip paskatinimas dar aistringiau tarnauti tiesai, Lietuvos mokslui, drąsiai ginti tiesą, kuri padidintų mūsų išvidinę laisvę. Kultūros intensyvumo centras atsuka savo aukštąjį krantą į Rytinius Baltijos krantus ir uždeda mums labai sunkias, įdomias ir garbingas pareigas: Pakelti Lietuvos Dvasinį Produktumą iki Paties Aukščiausio Laipsnio, kuris Galėtų Padidinti Mūsų Tikrosios Gyvybės ir Kultūros Garantijas ... ». Tai žodžiai atspausdinti Suvažiavimo Darbų III-me tome, kurį redagavo prof. dr. J. Eretas. To veikalo pratartyje prof. Eretas reiškė viltį, kad ketvirtasis LKM Akademijos Suvažiavimas turės įvykti 1942 metais Vilniuje ir baigė žodžiais: « Te Dievas saugoja mokslo kūrėjus ir bičiulius ir teleidžia mums visiems laimingai susirinkti ten, kur šimtmetinė mokslo tradicija mus paskatins naujam triūsui ir naujam laimėjimui ». Taip jis rašė 1940 m. kovo mėn. 4 d. Po kelių mėnesių — LKM Akademijos gyvavimas buvo Lietuvos okupantų sustabdytas ...

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS ATKŪRIMAS TREMTYJE

Paryžiuje savo bylose turėjau LKM Akademijos įstatus. 1952 m. birž. 5. d. pasiunčiau raštą Jų Ekscelencijoms vyskupams V. Brizgiui, V. Padolskiui, Prel. M. Krupavičiui, Prel. L. Tulabai, prof. K. Pakštui, prof. J. Brazaičiui, dr. Z. Ivinskiui, dr. A. Maceinai ir dr. Vl. Viliamui. Jame kėliau mintį, kad reikia atgaivinti LKM Akademiją, pridurdamas — « svarstyтина, ką lietuviai katalikai galėtų tremtyje kultūrinėje srityje laimėti ». Siūliau imtis iniciatyvos Romoje, kur yra Šv. Kazimiero Kolegija. Raštą baigiau P. S., kad galėčiau parūpinti LKM Akademijos, veikusios Kaune, įstatų nuorašą. Vyskupas V. Padolskis paprašė savo 1952.X.30 d. raštu jam atsiųsti LKM Akademijos įstatus. Jis pridūrė — « Žiūrėsime, ką galime padaryti Lietuvos Katalikų Mokslo Akademijos atgaivinimui ». Jam atsakiau 1952.XI.15 d. ir pasiunčiau LKM Akademijos įstatų nuorašą. Savo laiške pridūriau, kad jei J. E. vyskupas V. Padolskis ir kiti Lietuvos vyskupai tremtyje « Savo autoritetu imsis iniciatyvos atgaivinti ir suorganizuoti tremtyje LKM Akademiją, — esu tikras, jog tai

bus didžiausias Lietuvos katalikų tremtyje įvykis, kuris turės didelių pasėkų ». Rašto nuorašus su priedu pasiunčiau visiems, kam buvau siuntęs pirmąjį savo raštą ir, be to, dar tai pasiunčiau dr. J. Griniui, kuris tuo metu Strasburge buvo lietuvių studentų globėju Laisvosios Europos Kolegijoje. 1952.XII.10 d. laišku mano minčiai atgaivinti Akademiją pritarė dr. Vl. Viliamas, rašydamas, kad jos atkūrimas būtų didelis žygis. Po to įvyko tyla ir ji tęsėsi iki 1954 metų vasaros, kada birželio 26 d. vėl rašiau J. E. vyskupui V. Padolskiui. Paprašiau LKM Akademijos atkūrimo reikalą dar persvarstyti. Tai dariau, manydamas, kad svarbu yra sujungti katalikus lietuvius LKM Akademijos rėmuose. 1954.VII.2 d. laišku dr. Pr. V. Raulinaitis pranešė, kad LKM Akademijos atgaivinimo reikalas remtinas. Po kelių dienų Vyskupas V. Padolskis savo 1954.VII.7 d. laišku man pranešė, kad prieš du metu LKM Akademijos « nepavyko atkurti, nors aš pats buvau už jos atkūrimą ». Toliau jis laiške pridūrė, kad bandys « Vėl tuo klausimu klabenti. Parašysiu J. E. Vyskupui V. Brizgiui. Su J. E. Ark. Metropolitu J. Skvirecku teks ši rudenį matytis. Bus galima su juo ši klausimą aptarti ». Romoje, supratau, LKM Akademijos atkūrimo klausimą gyvai rėmė dr. Z. Ivinskis. Jis man rašė 1954 m. liepos 4 d. laiške, kad su mano iniciatyva supažindino prof. dr. A. Liuimą, S. J., vienintėlį tuo metu Gregoriano Universitete lietuvių jėzuitų profesorių. Dr. Z. Ivinskis teigė, kad « esame nusistatę tuo klausimu aktyviai pasireikšti ». Po to prof. dr. A. Liuima, S. J., man atsiuntė 1954 m. liepos 8 d. laišką, kur jis rašė pritariąs « gražiai ir kilniai minčiai ir kiek tai nuo manęs vienaip, ar kitaip galėtų pareiti, esu pasiryžęs pagal išgales ją remti ». Vėliau, už pusmečio, 1954.XII.20 d. laišku prof. A. Liuima, S. J., man pranešė jau, jog — « Galiu pasidžiaugti, kad Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos atgaivinimo reikalai ne tik gerėja, bet jau eina prie geriausio išsprendimo ». Jis dar pridūrė — « Atrodo, kad galutinis sprendimas yra tikrai dienų klausimas ». Taip mintis realizavosi. 1955.II.16 d. pasirodė Reorganizacinės LKM Akademijos atkūrimo reikalu Komisijos atsišaukimas. Iš jo turinio paaiškėjo, kad 1954.XII.30 d. Šv. Kazimiero Kolegijoje Romoje įvyko pasitarimas, kuriam pirmininkavo J. E. Vyskupas V. Padolskis. To pasėkoje buvo sudaryta Reorganizacinė Komisija LKM Akademijai atgaivinti. Joje buvo — J. E. Vysk. V. Padolskis, prof. dr. J. Eretas (Akademijos vicepirmininkas, 1940 m.), prof. dr. Z. Ivinskis (1940 m. Akademijos sekretorius), kun. dr. J. Vaišnora, MIC, prof. dr. A. Liuima, S. J. Atsišaukime buvo sakoma: norima 1) pritaikinti LKM Akademijos įstatus tremties sąlygoms, 2) sutelkti LKM Akademijon visus lietuvius katalikus mokslo darbuotojus ir 3) pravesti LKM Akademijos C. Valdy-

bos rinkimus. 1955.V.22 d. laiške prof. dr. A. Liūma, S. J., man pranešė, kad «prel. Pr. Juras atsiliepė labai palankiai ir paskatinančiai» apie LKM Akademijos atsikūrimą ir «Jis daug laukia iš jos veikimo. Linkėjimus parėmė auka, kaip sako, pradžios išlaidoms. 1956.III.2 d. korespondenciniu būdu buvo praveisti rinkimai Centro Valdybos, kurion buvo išrinkta — pirm. J. E. vyskupas V. Padolskis, vicepirm. dr. Z. Ivinskis, nariai — dr. J. Vaišnora, MIC, prof. dr. A. Liūma, S. J. prel. dr. L. Tulaba ir kun. dr. V. Balčiūnas. Valdyba paruošė įstatus, kurinos italų kalbon išvertė kun. dr. J. Zeliauskas. Įstatai buvo įregistruoti 1956.X.9. d. Policijoje, o X.28 d. įteikti Italijos Vidaus Reikalų Ministeriui, Ministerių Kabineto kultūrinei sekcijai ir Romos Prefektūrai bei kvestūrai, pranešant centro valdybos sąstatą bei būstinės adresą».

Akademijai pirmininkavo J. E. Vysk. V. Padolskis tik ligi 1959 metų, nuo tada LKM Akademijai pirmininkauja prof. dr. A. Liūma, S. J.

Kalbant apie formalinę LKM Akademijos egzistenciją pridurtina, kad 1972.III.2 d. LKM Akademija buvo įregistruota Hartforde, CT, kaip nepelno korporacija vardu — «Lithuanian Catholic Academy, INC.», 1973.I.18 d. buvo gautas iš JAV valdžios atleidimas nuo mokesčių (*Tax Exempt*). Esmėje tai buvo padaryta tik lėšoms LKM Akademijai — jos veiklai — telkti ir jos turtui valdyti. Visa kita veikla — yra Centro Valdybos Romoje žinioje. Formalumų sutvarkymo reikalu rūpinosi Msgr. dr. V. Balčiūnas, padedamas kun. dr. V. Cukuro ir teis. Juozo Vembrės.

Prelatas Pr. Juras, P. A., 1974 m. sausio mėnesį perleido Lietuvos Katalikų Mokslo Akademijai savo gyvenimo kūrinių ALKĄ — Amerikos Lietuvių Kultūros Archyvą. Dabar jį globoja Globos Komitetas ir Direktoriatas iš 12 asmenų, kuriam pirmininkauja veterinarijos dr. A. Stankaitis.

Tai didelis LKM Akademijos turtas, kuris ypačiai buvo praturtintas pastatant naują pastatą dviejų aukštų, 24,38 m ilgio ir 12,19 m pločio, besijungiantį su senuoju pastatu, kuris yra tik vieno aukšto, 18,28 m ilgio ir 12,19 m pločio. Aukų tam pastatui buvo gauta ligi 1981 metų galo — 160.543 doleriai. ALKAI dar reikės 85.000 dolerių pastatams patvarkyti, o be to, kasmet reikės pastatams ir jame esančiam turtui išlaikyti nemaža aukų².

² Per paskutinius metus tvarkymo darbai gerokai pasitūmėjo. Sutvarkyta žurnalų ir laikraščių komplektai bei archyvas, taip pat etnografinis muziejus ir biblioteka. Belieka dar ilgas katalogavimo darbas. Alkos praplėtimu rūpinosi Direktoratas, ypač dr. Antanas Matukas ir dr. Juozas Kriauciūnas, prižiūrėdami statybos darbus, o teis. Juozas Vembrė — besirūpindamas lėšomis. Iki šiol statybos ir įrengimo darbams

Šalia ALKOS — LKM Akademija Romoje dėka geradarių dosnumo turi 4 kambarių ir vieno saliono butą, bendrą su prel. P. Jatuliu. Akademijos pirmininkas prof. dr. A. Liūma, S. J., Gregoriano Universiteto patalpose nemokamai disponuoja dar dviem kambariais ir Akademijos leidiniams — knygoms sandėliu.

Turto požiūriu tenka dar priminti, kad prof. dr. Kazys Alminas Akademijai yra palikęs savo ūkį³. Tad, Akademija ir medžiagiškai turi šokią tokią pagrindą.

Atrodo, kad galime konstatuoti, remiantis duomenimis, jog realizavosi prel. A. Dambrausko viltis, pareikšta vos LKM Akademijai įsikūrus: «Reiškiame giliausį pasitikėjimą, jog sujungtomis Lietuvos ir Amerikos katalikų inteligentų spėkomis pavyks naujai įkurtąją LKM Akademiją ne tik pastatyti ant kojų, bet ir pagaminti jai patogių sąlygų tolimesniems jos darbams»⁴. Romoje, Akademija prof. dr. K. Almino ir N. N. aukomis įsigijo prof. dr. Z. Ivinskio archyvą, biblioteką, vėliau įsigijo prof. Studerus dalį lituanistinės bibliotekos ir archyvinės medžiagos, parsigabeno iš Šveicarijos buvusių draugijų Rūtos — Lituanijos knygyną bei archyvus. ALKOJE — kaip žinome, greta sukauptų prel. Pr. Juro, P. A., dalykų — telkiami kiti svarbūs dalykai: Petro Būtėno mokslinis palikimas — 146 dėžės: vietovardžiai, kartotekos, straipsniai etc. Ten padeda dr. J. Balys savo tautosakos lobyną, Lietuvos Vyčiai, BALFAS, Lietuvių Enciklopedija savo archyvą ir t.t. Tur būt ir daug kas ateityje norės deponuoti savo archyvus ir tuo būdu ALKOS reikšmė ir vaidmuo didės ir garsės, kartu primenant L.K.M. Akademijos veiklą ir vardą.

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS VEIKLA TREMTYJE

Palietę formalinę LKM Akademijos išėivijoje kūrimosi eigą bei žinodami, kokius Akademija turi judomus ir nejudomus turtus, nepamirškime, kad «LKM Akademija yra draugija, kurios tikslas yra telkti aukštojo mokslo lietuvius katalikus, kiek galint lengvinti jiems mokslo darbo sąlygas, ruošti naujų mokslo jėgų, platinti ir

išleista 180.000 dolerių. Direktorato kasoje tolimesniems tvarkymo ir išlaikymo darbams yra arti 200.000 dolerių. Be to dr. J. Kriauciūno ir kun. R. Krasausko rūpesčiu yra įsteigtas Alkos išlaikymo Fondas.

³ Taip pat dr. Jonas Balys Akademijai dovanojo sklypą netoli St. Petersburg Beach, Floridoje.

⁴ *Suvažiavimo Darbai*, V t., Roma 1964, 20 psl. Cituota iš *Draugija*, I t. (nauja serija) Kaunas 1923, 39-40 psl.

kelti mokslingumą ir krikščionišką kultūrą lietuvių tautoje» ir kad «Tam tikslui pasiekti akademija: a) steigia bibliotekas, muziejus, ir kitas mokslo įstaigas; rengia suvažiavimus, kursus ir paskaitas; c) leidžia knygas, mokslo žurnalus ir kitos rūšies leidinius; d) kuria fondus; e) sudaro ir skiria stipendijas...» Kuriami akademijos židiniai ten, kur yra bent penki akademijos nariai ir židinio pirmininkai palaiko ryšius su Centro valdyba, jei nėra krašto valdybos. Židinio nariai bent tris kartus į metus, pagal įstatus, «susirenka svarstyti akademijos reikalų ir katalikams aktualių mokslo klausimų». Tad, LKM Akademijos uždaviniai ir tikslai yra dideli ir reikšmingi lietuvių katalikų mokslingumui kelti ir krikščioniškai kultūrai skleisti.

Suglaustai susipažinkime kaip iševijoje Akademia pasireiškia savo veikla, kuri gula ant Centro Valdybos pečių, ypačiai ant jos pirmininko, Tėvo Dr. A. Liuimos, S. J., profesoriaus Gregorianos Universitete, kuris tose pareigose yra nuo 1959 metų. Kokia yra didelė jo atsakomybė ir pareigos, aiškėja mums iš to, kaip Stasys Yla, Akademijos narys mokslininkas, Akademią apibūdina: «Akademija, kaip mokslo jėgų bei pastangų telkinys, negali prarasti savo reikšmės. Jos darbo tęstinumas būtinas. Būtina ir tam darbui jėgų mobilizacija, jeigu norime išlaikyti kultūrinę tautų rungtynes. Katalikų Mokslo Akademijos reikšmė yra didelė. Juo labiau ji reikšminga dabar, kada laisvieji lietuviai neturi kitos panašios mokslo institucijos, o pavergtųjų tautiečių Mokslų akademija palenkta Sovietinei politikai ir ateistinei propagandai»⁵. Pats Akademijos pirmininkas prof. A. Liuima, S. J. savo kalboje IX Suvažiavime Bostone taip pasisakė apie Akademijos darbą: «Visas Akademijos darbas kaip tik ir yra skirtas mūsų tautos intelektualiniam, kultūriniam ir religiniam suklestėjimui»⁶.

Perkelkime žvilgsnį į tai, kaip Akademijos veikla reiškėsi ligšiol nuo 1956 metų, kai Akademia atsikūrė. Pirmiausiai — Suvažiavimais. Jų ligi šios dienos turime jau dvylika. Apie įvykusius tris Kaune — minėjau. Iševijoje paminėtini šie:

IV-sis — Romoje 1957.X.2-4 d., su 8 paskaitomis ir apie 120 dalyvių.

V-sis — Chicagoje, 1961.IX.1-3 d., kur buvo 23 paskaitos ir apie 800 dalyvių.

VI-sis — New Yorke, Fordham universiteto rūmuose, 1964. IX.5-7 d. su 22 paskaitomis ir apie 220 dalyvių.

⁵ Ten pat, 26 psl.

⁶ *Suvažiavimo Darbai*, IX t., Roma 1982, psl.

VII-sis Vasario 16 Lietuvių Gimnazijos patalpose Vakarų Vokietijoje, 1967.VIII.23-27 d. su 13 paskaitų ir apie 100 dalyvių.

VIII-sis, Toronte 1970.IX.1-6 d. su 36 paskaitomis ir apie 300 dalyvių.

IX-sis — Bostone 1973 metais rugpiūčio 31 — rugsėjo 2 d.

X-sis — Detroite 1976.XI.24-28 d.

XI-sis — Chicagoje 1979 m. rugp. 31 — rugsėjo 3 d. Su 19 paskaitų ir apie 400 dalyvių.

XII-sis — St. Petersburg Beach, Fla. 1982.XI.24-28 d. Su 35 paskaitomis ir apie 300 dalyvių⁷.

Reguliariai, kaip matyti, Suvažiavimai ruošiami kas treji metai. Šiemet jo rengėju turime St. Petersburg Beach Akademijos Židinio pirmininką, Apaštališkąjį Protonotarą Prel. Joną Balkūną, taip daug nusipelnusį lietuvių iševijai JAV-se bei Lietuvai ir šiemet atšventusį 80 metų amžiaus sukaktį.

Akademijos veikla reiškiasi ir kitais būdais. Sakysime, LKM Akademijos nariai: vyskupas V. Padolskis, kun. dr. J. Vaišnora, MIC, kun. dr. V. Balčiūnas, kun. dr. Pr. Brazys, MIC, 1958 m. rugp. m. Marijaloginiame Kongrese Liurde laikė paskaitas, o prof. dr. J. Eretas 1958 m. lapkričio mėn. laikė paskaitą Gregorianos Universitete Romoje. T. Rabikauskas, T. Liuima ir kiti Akademijos nariai dalyvaudavo įvairiuose tarptautiniuose Kongresuose ar studijų savaitėse.

Romoje 1960.V.19 d. buvo įsteigta istorijos mokslų sekcija, kuriai pradžioje pirmininkavo prof. dr. Z. Ivinskis, o nuo 1965.III.5 d. prof. dr. P. Rabikauskas. Vėliau 1965.VI.4 d. buvo įkurtas LKM Akademijos Lietuvos istorijos ir religinės kultūros Institutas Romoje, vėliau trumpai pasivadinęs — Lietuvių Institutu Romoje.

1972 m. sausio 5 d. Akademijos Istorijos Mokslų Sekcijos nariai — prof. P. Rabikauskas, S. J., prel. dr. P. Jatulis, kun. dr. J. Vaišnora, MIC, kun. Rapolas Krasauskas — buvo priimti Popiežiaus Pauliaus VI ir jie jam įteikė veikalą — *Relationes Status Dioecesium in Magno Ducatu Lituaniae*, I tomą.

Be Centro Valdybos Romoje, veiklai suintensyvinti kūrėsi palengva ir LKM Akademijos Židiniai tokia chronologine eile:

Chicagoje — 1956.X.17 d. (persiorganizavęs iš Mokslinių Studijų Klubo), kuriam pradžioje primininkavo P. Maldeikis, o dabar kun. V. Bagdanavičius, MIC.

⁷ XIII-sis Akademijos suvažiavimas įvyko Los Angeles mieste 1985 m. gruodžio 26-29 d. su 28 paskaitom ir daugiau kaip 300 dalyvių.

New Yorke — 1962.XII.15 d., pirmasis pirm. prof. dr. Vl. Jaskevičius, S. J., dabar prof. dr. Aldona Šlepetytė — Janačienė;

Bostone — 1963.XI.17 d., suorganizuotas dr. J. Girniaus iniciatyva; pirm. dr. J. L. Navickas, dabar pirmininkauja prof. dr. Č. Masaitis;

Detroite — 1964.II.9 d., pirm. prof. J. Pikūnas;

Montrealyje — 1964.V.22 d., pirmasis pirm. kun. dr. F. Jucevičius;

Toronte — 1964.XII.14 d., pirm. dr. J. Sungaila;

Daytone — 1965.I.24 d., pirmasis pirm. prof. dr. V. Bieliauskas.

Münchene — 1966.II.20 d., pirmasis pirm. prel. J. Aviža.

Ottavoje — 1970.V.6 d., dabar pirm. dr. M. Ramūnienė.

Putname — 1971.XII.20 d. Berods dabar tas Židinys susijungęs yra su Bostono Židiniu.

St. Petersburg Beach — 1981.X.17 d., pirm. prel. J. Balūnas, P. A.⁸.

Gražiausiai LKM Akademijs nuo pat įsikūrimo dienos spinduliuoja savo leidiniais. Lietuvoje jų buvo išleista — trys tomai *Suvažiavimo Darbų* ir vienas tomas *Užgesusiųjų Žiburių*, vos apie 2000 puslapių. Išeivijoje — ligi šiol LKM Akademijos mecenatų pagalbos dėka yra išleidusi 36 Akademijos leidinius su beveik 17.000 puslapių⁹. Tai nepaprastai turiningas ir turtingas LKM Akademijos indėlis į lietuvių kultūrinį lobyną. Už tai didelis dėkingumas ir pagarba priklauso LKM Akademijos pirmininkui, prof. dr. A. Liuimai, S. J., kuris nenuilstamai redaguoja turinguosius Akademijos leidinius. Vėlionis J. Brazaitis, Akademijos narys mokslininkas, 1973 m. savo paskaitoje Bostone *Suvažiavimo metu* taip pasisakė apie Tėvą Liuimą: LKM Akademijos leidiniai — rezultatas «dau-gelio veikėjų. Bet juos sutelkė vieno žmogaus pasiaukojimas — talentingo organizatoriaus, kantraus, perfekcionisto redaktoriaus. Tai prof. A. Liuima, S. J., Akademijos pirmininkas nuo 1959 m. Mokslinės spaudos organizavimu bei skelbimu išeivijoje jis atlieka panašią rolę, kaip Lietuvoje žurnalus bei laikraščius organizuodamas atliko prof. Pr. Dovydaitis»¹⁰.

Minėtieji anksčiau Akademijos leidiniai yra šitokie:

⁸ Los Angeles židinys įkurtas 1983 m. liepos 19 d. Židinio pirmininkas prof. dr. Feliksas Palubinskas, vėliau inž. Jonas Motiejūnas.

⁹ Per paskutinius metus dar išleista keli tomai: *Suvažiavimo Darbų* X ir XI t., *Metraščių* VI t.; Prof. A. Salio *Raštų* III t., Prof. St. Šalkauskio *Rinktinių Raštų* I tomas: *Filosofinės studijos; Codex Mednicensis seu dioecesis Samogitiae*; Prof. Z. Ivinskio *Raštų* II ir IV t. Tokiu būdu bendras puslapių skaičius gerokai prašoksta 23.000 puslapių.

¹⁰ *Suvažiavimo Darbai*, IX t., Roma 1982, 12-13 psl.

Suvažiavimų Darbai. Paskutinį jų gausime netrukus — IX tomą, *Suvažiavimo Darbai* Bostone (1973 m.).

Metraščiai. Jų išleista yra penki tomai, o šeštasis tomas baigiamas spausdinti.

Negestantieji Žiburiai — įžymiųjų lietuvių asmenybių Tėvo A. Liuimos suorganizuota ir jo redaguojama biografijų serija.

Trumpai juos taip galima pavaizduoti.

Suvažiavimų Darbai — yra Akademijos suvažiavimuose skai-tytų paskaitų leidiniai. Visus tomus redagavo Tėvas A. Liuima, S. J.. Paskaitose nagrinėjama filosofijos, teologijos, sociologijos, pedagogikos, istorijos, literatūros, kalbotyros, medicinos, architektūros bei meno istorijos, tikslųjų bei gamtos mokslų klausimai. Daug paskaitų yra lituanistinio pobūdžio.

Lietuvoje įvykusių trijų suvažiavimų Kaune darbai buvo foto-statiniu būdu atspausdinti ir išleisti Romoje I t. 1973 m, II tomas taip pat 1973 m. ir III tomas 1972 m. IV-tojo *Suvažiavimo Romoje* 1957 m. paskaitos buvo išleistos 1961 m. V-tojo *Suvažiavimo Chicagoje* 1961 m. paskaitos buvo išleistos 1964 m. VI-tojo *Suvažiavimo New Yorke* 1964 m. paskaitos buvo išleistos 1969 m. VII-tojo *Suvažiavimo 1967 m. Romuvoje, Vokietijoje*, paskaitos išleistos 1972 m. VIII-tojo *Suvažiavimo 1970 m. Toronte* paskaitos išleistos 1974 m. IX-tojo *Suvažiavimo 1973 m. Bostone* paskaitos pasirodė 1982 m. X-tojo *Suvažiavimo 1976 m. Detrote* paskaitos X tomas paruoštas spaudai¹¹. 1979 m. Chicagoje XI suvažiavimo paskaitos rengiamos spaudai¹².

Kas liečia *Metraščius* — juos suorganizavo ir redagavo Tėvas A. Liuima. Jie buvo išleisti I t. — 1965 m., II t. — 1966 m., III t. — 1967 m. IV t. — 1968 m., V t. — 1970 m. VI t. — spaus-tuvėje¹³. Lėšų trūkumas ir atskirų autorių knygų leidimas — *Met-raščių* leidimą sulėtino.

Greta *Metraščių* buvo įkurta kita leidinių serija — *Negestan-tieji Žiburiai*. Tai įžymesniųjų asmenybių, pasireiškusių mokslo, literatūros ar visuomeninio gyvenimo srityse, biografijų rinkinys. Tai irgi Tėvo A. Liuimos, S. J. taip pat redaguoti penki tomai. Pirmuoju tomu eina fotomechaniniu būdu perspausdinti prel. A. Jakšto-Dambrausko *Užgesusieji Žiburiai*, išleisti Kaune 1930 m., o Romoje antroji laida — 1975 m.; II t. yra dr. A. Kučo *Kun. An-tanas Staniukynas*, 1965 m.; III t. — prof. J. Ereto — *Kazys Pak-*

¹¹ *Suvažiavimo Darbų* X t. išleistas 1984 metais.

¹² *Suvažiavimo Darbų* XI tomas išleistas 1987 m.

¹³ *Metraščių* VI tomas išleistas 1985 m.

štas, *Tautinio šauklio odisėja*, 1970 m.; IV t. — kun. dr. A. Baltinio — *Vysk. Vincento Borisevičiaus gyvenimas ir darbai*, 1975 m.; V t. — prof. J. Ereto *Valančiaus šviesa už marių, Pranciškaus Juro ir jo bendrininkų gyvenimas bei veikla*; VI t. kun. Pr. Gaidos — *Nemarus Mirtingasis, arkiv. Teofilus Matulionis* 1981 m.¹⁴. Baigiamas ruošti septintasis tomas kun. Gasiūno vysk. Kazimiero Paltaroko gyvenimas.

Didelės svarbos yra Lietuvos istorijos šaltinių pradėtas leidimas: *Fontes Historiae Lituaniae*. Išleista du tomai: *Relationes status Dioecesium in Magno Ducatu Lituaniae*. Abu tomu redagavo prof. P. Rabikauskas S. J. Prie minėtų šaltinių galima priskirti P. Rabikausko S. J. — *The Foundation of the University of Vilnius, Royal and Papal Grants*. Prel. dr. P. Jatulis paruošė du tomus vadina mojo Babinovskio kodekso¹⁵ ir tris tomus Procesų (t. y. liudininkų apklausinėjimai apie vyskupijų religinę, kultūrinę, visuomeninę padėtį bei apie kandidatus į vyskopus). Prof. P. Rabikauskas pradėjo ruošti Vilniaus Akademijos *Litterae annuae*, pranešimus iš universiteto į Romą.

Be minėtųjų leidinių pradėta leisti kiti serijiniai įvairių autorių *Rinktiniai Raštai*. Išleista prof. dr. Konstantino Avizonio trys t., prof. Z. Ivinskio 2 t., prof. A. Salio 3 t., prof. dr. J. Griniaus — *Veidai ir problemos lietuvių literatūroje* du tomai, to paties autoriaus *Grožis ir menas, Estetikos pagrindai*.

Kiti pavieniai išleisti tomai dar yra — dr. Igno Skrupskelio — *Lietuviai XVIII a. Vokiečių literatūroje*, prof. dr. A. Maccinos — *Filosofijos kilmė ir prasmė*, Vl. Kulboko — *Lietuvių literatūrinė kritika tremtyje*, kun. dr. J. Vaišnoros — *Marijos garbinimas Lietuvoje*, J. Ereto — *Išsivijojimo klausimai*¹⁶.

Esu minėjęs, kad leidiniai galėjo pasirodyti dėka mecenatų. Žymesniųjų mecenatų tarpe minėtini šie: prel. Pranciškus Juras, prel. Juozapas Karalius, prof. dr. Kazys Alminas, p. Elena Micke liūnienė, teis. Juozas Vembrė, kun. Rapolas Krasauskas, dr. Juozas Kazickas, inž. Antanas Rudis, prel. Liudas Mendelis, kleb. Kazimieras Puidokas, prel. Mykolas Urbonas, V. ir S. Urbonai, dr.

¹⁴ Baigiama spausdinti T. dr. Viktoro Gidžiūno paruoštas veikalas *Ambraziejus Pabrėža*. Mirus autoriui nebaigus redaguoti veikalą, paskutinis skyrelis, pagal autoriaus surinktą medžiagą pavesta sutvarkyti kun. Rapolui Krasauskui.

¹⁵ Šis Babinovskio kodeksas buvo smarkiai papildytas ir jo 1 dalis buvo išleista pavadinimu *Codex Medicensis seu dioecesis Samogitiae*, kaip *Fontes Historiae* tęsinys (III tomas). Antroji *Codex Medicensis* dalis ruošiamas spaudai.

¹⁶ Kun. R. Krasauskas baigia redaguoti vysk. Kazimiero Paltaroko rūpesčiu paruoštą Panevėžio vyskupijos istoriją.

Balys Petkauskas, dr. Marija Ramūnienė, prel. Petras Celiešius, prel. Jonas Kučingis, bei kiti prisidėję mažesnėmis aukomis. Pro tarpiais Lietuvių Fondas irgi yra smulkiai parėmęs Akademijos leidinius.

Pridurti reikia, kad Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos autonomiškas Lietuvos Istorijos ir Religinės Kultūros Instituto Romoje Religinės Sekcijos padalinys (dabar JAV-se) leidžia religinio turinio knygas, kuriomis rūpinasi mons. dr. V. Balčiūnas, vardu — «Krikščionis Gyvenime». Jų išleista 20¹⁷.

Paminėjus mecenatus tenka pažymėti, kad šiuo metu LKM Akademia turi 265 narius (anksčiau buvo — 253). Greta jų yra nariai mokslininkai, kurių šiuo metų yra 15. Tik vienas jų yra narys mokslininkas buvęs Lietuvoje, tai prof. dr. J. Eretas. Visi kiti yra paskelbti mokslininkais nariais jau išsivijoje, Akademijai atsikūrus. Juos išrenka tik kiti nariai mokslininkai. Alfabeto tvarka — turime narius mokslininkus šiuos asmenis: dr. Adolfas Damušis, prof. dr. Juozas Eretas¹⁸, dr. Juozas Girnius, kun. prof. Stasys Yla¹⁹, dr. Juozas Jakštas, prof. dr. Antanas Klimas, prof. dr. Antanas Liuima, S. J., prof. dr. Antanas Maccina, prof. dr. Vytautas Pavilaniš, prof. dr. Justinas Pikūnas, prof. Paulius Rabikauskas, S. J., dr. Povilas Reklaitis, prof. Simas Sužiedėlis²⁰, prof. Vytautas Vardys²¹. Garbės narių tarpe, mirus prel. Juozui Karaliui, prel. Pranciškui Jurui, P. A., ir prof. dr. Juozui, Eretui dabar tėra tik du — dr. Stasys Antanas Bačkis, ir inž. Antanas Rudis.

LKM Akademijos auksinės sukakties proga 1972 m. kun. dr. J. Prunskis buvo sudaręs premijų fondą — už mokslo veikalą — \$ 1.000, už žurnalistiką — \$ 500 ir už religinį veikalą — \$ 500. Vėliau premijos visos buvo sulygintos — po \$ 1.000 kiekviena²². Po kelerių metų, kun. dr. J. Prunskiui pareiškus nepasitenkinimą dėl sudaromų premijoms skirti Komisijų, 1976.V.13 d. LKM Akademijos Centro Valdyba premijų fondą gražino mecenatui.

¹⁷ Iki šiol jų išleista 25 tomeliai.

¹⁸ Prof. dr. Juozas Eretas mirė 1984 metų kovo 13 d.

¹⁹ Kun. profesorius Stasys Yla mirė 1983 m. kovo 24 d.

²⁰ Prof. Simas Sužiedėlis mirė 1985 m. rugsėjo 22 d.

²¹ 1984 metais korespondenciniu būdu buvo išrinkti šie Akademijos nariai mokslininkai — akademikai: prof. dr. Juozas Navickas, dr. Romas Zalubas, T. dr. Viktoras Gidžiūnas, O.F.M. (mirė 1984.I.30 d.), kun. dr. Antanas Paškus ir kun. prof. Rubšys. Tad dabar yra 15 narių mokslininkų — akademikų.

²² Per penkerius metus buvo paskirta iš viso 10 premijų: 4 žurnalistikos, 3 už mokslinį veikalą ir 3 už religinį veikalą. Iš viso 8.000 dolerių.

Šiuo metu, kaip žinome, LKM Akademijos Centro Valdyba yra tokia; pirm. prof. dr. Antanas Liūma, S. J., vicepirm. dr. Angelė Avižonienė ir kun. Rapolas Krasauskas, sekr. Mons. Kazimieras Dobrovolskis, išd. Algirdas Žemaitis, M. A., ir archyvaras mons. dr. Paulius Jatulis²³.

Iš pateiktų duomenų matome, kad LKM Akademija turi gerą vardą, jai netrūksta mecenatų veikalams išleisti, netrūko mecenatų ALKAI pagerinti, mokslo reikalams archyvus išigyti. Akademijai priklauso, kaip yra išsitaręs J. Brazaitis « Nuopelnas už intelektualinio elito ruošimą, krikščioniškosios orientacijos gilinimą, už iškilų tautos žiburių sutelkimą ir jų šviesos skleidimą. Ypačiai tada, kada tauta buvo kryžkelėse »²⁴.

Prel. A. Dambrauskas, 1936 m., atidarydamas antrą mokslininkų ir mokslo mėgėjų suvažiavimą Kaune, sakė: « Būsime laimingi, jei šis suvažiavimas pažadins Tamstas pagilinti savo ideologinę orientaciją, pagausinti savo gimtojo krašto pažinimą ir apskritai sustiprinti tuo intelektualinį savo tautos pajėgumą »²⁵.

Šiandieną, minėdami LKM Akademijos 60 metų sukaktį pagalvokime, ar prel. A. Dambrausko užbrėžti uždaviniai yra mūsų gerai suprasti ir ar jų siekimai realizuojami. Pagal Juozą Brazaitį — tuose A. Dambrausko žodžiuose yra LKM Akademijos « buvimo ir veikimo prasmė », t. y. — ar mes sugebame suvokti istorijos dinamiką ir jos ritmą ir ar mūsų krašto pažinimas yra gerai susijęs su dabartine mūsų tautos tikrove.

Akademija veržiasi pirmyn mokslo tikslais, norėdama tarnauti žmonėms, kurie yra ne tik žmonės, bet ir lietuviai. Akademija siekia tad tarnauti ne vien mokslui, bet ir lietuvių tautai. LKM Akademijos nariai dirba ne tik jos rėmuose, bet dažnai turi svarbių pareigų — Lituanistikos Institute, Ateitininkų Federacijoje, Pasaulio Lietuvių Bendruomenėje, Mokslo ir kūrybos simpoziumuose ir t.t.

LKM Akademija gali didžiulis davusi Nepriklausomai Lietuvai šviesių žiburių, kurie spindi Lietuvių Tautos istorijoje. Ji gali didžiulis taip pat atsikūrusi išėivijos gyvenimo sąlygose ir sugebėjusi gražiai savo mokslinė ir kultūrinė veikla pasireikšti. Tai parodo

²³ Po naujų Centro Valdybos rinkimų 1984 m. balandžio 24 d., dabartinis jos sąstatas yra šis: pirm. kun. dr. Antanas Liūma, S. J., vicepirmininkė mokslo reikalams prof. dr. Joyce Ridikaitė, S.S.C., antroji vicepirmininkė ūkio reikalams dr. h. c. Angelė Avižonienė, sekretorė dr. Barbora Vileišytė, kasininkas prel. Algimantas Bartkus ir archyvaras mons. dr. Paulius Jatulis.

²⁴ *Suvažiavimo Darbai*, IX t., Roma 1982, psl.

²⁵ *Suvažiavimo Darbai*, II t., Kaunas 1937, 458 psl.

gražų lietuvių katalikų intelektualų tautinį bei valstybinį sąmoningumą, jų kūrybingumą, sugebėjimus ir pasišventimą turtinti lietuvių kultūrinį lobyną išėivijoje bei parodyti, kad Lietuvių Tautos genijus yra gyvas.

Aišku, LKM Akademijai daug problemų yra ir jų bus ateityje. Ypačiai turime nepamiršti, kad esame išvakarėse mūsų generacijų pasikeitimo. Skirtingas auklėjimas, skirtingas intelektualinis pasiruošimas svetimuose kraštuose gali keisti Akademijos veiklą ateities perspektyvoje. Tai turime gerai pramatyti ir apsvarstyti bei paruošti dirvą jaunųjų intelektualų įnašui į Akademijos tolimesnį vystymąsi ne vien iš pragmatinio požiūrio, bet ypačiai religinių, moralinių ir ideologinių nusiteikimų šviesoje. Akademija turi būti intelektualinis švyturys skirtingoms generacijoms iriantis į Lietuvos laisvės ir žmonijos dorinio, religinio atgimimo uostą.

Tikėkimės, kad Akademijai seksis ir ateityje mokslo srityje turinčiai ir turtingai reikštis ir susilaukti jaunų lietuvių akademikų, kurie gražiai papildys jos gretas šių dienų krikščioniškojo gyvenimo audringuose sūkuriuose. LKM Akademija savo tikslais primena, jog svarbu yra dvasinės vertybės primenančios, kad žmonės ir tautos lieka amžiams gyvuoti ir spinduliuoti, nes dvasiniai lobiai nenyksta.

Norėčiau pagarbos ženklai prof. A. Liūmai, S. J., Akademijos pirmininkui, tiek daug nusipelnusiam Akademijai ir Lietuvai, kad Akademija gali minėti 60 metų sukaktį, su turtingu indėliu į Lietuvos kultūrinį lobyną, pacituoti jo kreipimąsi į Akademijos narius 1973 m. Bostone IX-tojo Suvažiavimo metu, būtent: « Šis trumpas žvilgsnis į praeitį ir atliekamas darbas, tepaskatina, teuzdega mus visus, kiekvieną savo srityje, dar uoliau, dar stropiau įsijungti, atsidėti, pasišvesti intelektualinės ir dvasinės pažangos bendram darbui. Atliktieji darbai liudija apie dideles kultūrinės ir dvasinės mūsų vertybes. Tepasireiškia jos dar stipriau ateityje, teišauga iki pilno tobulo. Tobulumas žemėje neturi ribos: juo daugiau einama pirmyn, juo didesnės atsiveria galimybės, juo platesni horizontai. *Quantum potes, tantum aude*, liturgijos žodžiais betariant: *Kiek tik pajėgi, tiek išdrįski* »²⁶. Kita proga prof. A. Liūma, S. J. yra taip apibūdinęs mūsų uždavinius: « Kiekvienas iš mūsų atsako ne tik už save, bet iš dalies ir už kitus. Ne tik už šią dieną, bet ir už ateitį, už būsimas kartas. Niekas negali nuo šios atsakomybės atsipalaiduoti. Mes formuojame (arba neformuojame) ir apsprendžiame (arba paliekame abejingume) ateitį ne vienai dienai, bet — šiuo krizės ir epochų

²⁶ *Suvažiavimo Darbai*, IX t., Roma 1982, psl.

pasikeitimo metu, — ilgiems dešimtmečiams, o gal net šimtmečiams. Mūsų atsakomybė yra didelė prieš artimą, prieš būsimas kartas, prieš savo tautą, prieš patį Kūrėją. Jei jau kiekvienas iš mūsų pavieniui, tai juo labiau Akademijos nariai ir pati Akademijs yra už tai atsakinga »²⁷.

Papildydamas tas mintis norėčiau dar pridurti, kad LKM Akademijos 60 metų sukaktis mus ipareigoja ryžtis dirbti ateityje. Reikia visuomet pastangų ir drąsos, tik tada tevyksta stebūklai, dideli atsiekimai. Mūsų likimas yra toks, kad jis reikalauja iš mūsų daug daugiau, negu mes reiškiamės. Tėvynėje lietuvių jėga yra — jų spinduliuojantis tvirtas tikėjimas, aukų nebijanti tikėjimo praktikasavimo ir tėvynės meilė. Tai gyvas istorinis pavyzdys, kuris mus ipareigoja.

DR. S. A. BAČKIS

---

²⁷ A. LIUIMA, *Evangelijos ir krikščioniškosios kultūros santykis*, žr. *Suvažiamo Darbai*, VII t., Roma 1972, 388 psl.

